

En personlig reflektion – IUI:s kreativa uppbyggelseprocesser

Pontus Braunerhjelm

Särtryck ur Magnus Henrekson (red.),
IFN 1939–2019 – 80 år av ekonomisk forskning

 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

EN PERSONLIG REFLEKTION

– UI:S KREATIVA UPPBYGGELSEPROCESSER

PONTUS BRAUNERHJELM

BAKGRUND

Efter att ha avslutat mina doktorandkurser vid Graduate Institute of International Studies i Genève i början på 1980-talet, var det dags att återvända till Sverige och allvaret. Min far hade avlidit i en oväntat ung ålder och familjegården måste tas om hand. Ungefär samtidigt hade jag fått Wallanderstipendiet som på den tiden finansierade doktorandstudierna under tre år. Tanken var att sköta både gården och samtidigt disputerat. Det visade sig inte vara en särskilt lyckosam kombination, det var svårt att hitta någon handledare i Stockholm och avståndet till Genève i en internet- och nästan datorfri värld gjorde det i princip omöjligt att upprätthålla en kontinuerlig dialog med min handledare i Genève, professor Henryk Kierzkowski. Han var därtill en internationell ledande handelsekonom och andra saker låg honom varmare om hjärtat. Jag befann mig följaktligen i periferin av Stockholms forskarvärld och hade svårt att upprätthålla kontakten med kollegor och doktorandkamrater i Genève. Visserligen hade jag fått en doktorandplats i det nybyggda biblioteket i Frescati men framstegen var blygsamma, tiden gick och till slut bestämde jag mig för att istället söka jobb.

Det visade sig att det inte var särskilt mycket lättare att med en jur.kand.-examen, som började bli lite ålderstigen (1978), en ”halv” civilekonomutbildning och en oavslutad doktorandutbildning hitta något lockande jobb. Jag kom ofta vidare i intervju rundorna, Hubert Fromlet var nära att anställa mig på Föreningsbankens ekonomiska sekretariat, men även där sållades jag bort i sista omgången. Självförtroendet började svikta och jag var inte beredd att gå tillbaka till varken studier eller gården där den dagliga skötseln nu överlätits i min systers trygga händer.

Dessutom hade jag spekulerat bort det mesta av mina stipendiepengar i den börskrasch som ägde rum 1987. Det får anses preskriberat i dag men när den ”svarta måndagen” inföll var jag alldeles för högt belånad och tvingades – liksom mina medspekulanter på en av Stockholms större banker – sälja med stor förlust. Läget var inte särskilt uppmuntrande.

Vändpunkten blev Industriens Utredningsinstitut (IUI), som 2006 bytte namn till Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Jag hade några år tidigare varit i kontakt med IUI:s dåvarande sekreterare, Bo Carlsson, som gillade min profil och min internationella bakgrund. Han hade dock vänligt men bestämt föreslagit att jag skulle återkomma när jag disputerat. Jag bestämde mig för att göra ett nytt försök och denna gång var det IUI:s chef, Gunnar Eliasson, som tog emot.

Gunnar visade sig vara en entusiasmerande person som ständigt var på språng. Våra första möten ägde rum på stående eller gående fot när Gunnar var på väg till andra möten. Han satte värde på min bakgrund med erfarenhet av att driva företag och att ha haft personalansvar. Likaså uppskattades alla olika initiativ som genomförts för att få gården att överleva och att vi inte gick i den stora lantbrukskooperationens ledband. Dessutom hade Gunnar god kännedom om institutet i Genève eftersom hans svåger Hans Genberg arbetade där och hade varit min lärare.

Efter ett antal möten föreslog Gunnar att: ”Du kan väl läsa den här artikeln av en ny stjärna som heter Paul Romer och som sägs ha revolutionerat tillväxtteorin och så diskuterar vi den nästa gång vi träffas”. Mötet skulle äga rum två dagar senare och artikeln ansågs tämligen obegriplig, åtminstone den matematiska härledning av de resultat Romer hade kommit fram till.

Det blev ett intensivt läsande. Jag hade förstätt att Gunnar var kritisk och jag anlade en skeptisk ton till det lilla jag begrep liksom till det som jag inte begrep i Romers artikel. Efter det mötet, vill minnas att det var i november 1988, blev jag anställd med 12 000 kronor i månaden med tillträde vid årsskiftet 1988/89. Det blev faktiskt lite av en s.k. *game changer*; jag var tillbaka och framför allt integrerad i en akademisk miljö. Dessutom en miljö som hade gjort betydande avtryck inom såväl forskning som ekonomisk politik under flera decennier. Och som hade en mycket imponerande styrelse bestående av Sveriges ledande industrialister.

DE FÖRSTA IUI-ÅREN

Det var lätt att komma in i gemenskapen på IUI, det var en välkomnande atmosfär. Det fanns redan ett antal doktorander och nya tillträdde ungefär samtidigt som jag, bland andra Jonas Häckner, Eva Meyerson, Karl-Markus Modén, Sten Nyberg och Roger Svensson. Gunnar var också angelägen att jag skulle avsluta mina doktorandstudier. Men först skulle det skrivas en bok, IUI hade nämligen fått en förfrågan och ett större anslag från Överstyrelsen för Civil Beredskap (ÖCB, numera Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, MSB). Det handlade om hur svensk industri påverkades av den osäkerhet som rådde gällande ett eventuellt medlemskap i den Europeiska Gemenskapen (EG).

Arbetet innebar dels att en enkät skulle sammanställas och skickas ut till ett stort antal företag, dels att intervjuer skulle genomföras med ett antal av de största multinationella bolagen. Jag hade aldrig gjort något liknande, det närmaste var en artikel i *Ekonomisk Debatt* ett antal år tidigare (Braunerhjelm och Gerlach 1982). Men uppmuntrad av Gunnars frejdiga entusiasm och benägna vägledning i skrivandets konst låg 172 sidor bok färdig lite drygt ett år senare (Braunerhjelm 1990).

Presskonferens och välvilliga kommentarer följde. Före detta statssekreteraren och landshövdingen Carl Johan Åberg skrev en debattartikel om "Braunerhjelmns paradox". Den byggde på resultaten från enkät- och intervjuundersökningarna som indikerade att mer lätttröliga delar av svensk industri skulle koncentrera sina investeringar till EG-länderna i händelse av att Sverige valde att stå utanför. Över tid skulle Sverige då specialiseras mot mer fastlåsta verksamheter som basindustri och tyngre delar av verkstadsindustri. Detta omkullkastade den tidigare synen att ett utanförskap innebar en mer diversifierad industri och följaktligen bättre interna försörjningsmöjligheter i händelse av krig eller att Sverige skulle bli avskuret från omvärlden. Slutsatsen om en högre diversifiering byggde på att företagens investeringar framför allt var lokaliserade till sina hemländer. Under 1980-talets senare hälft hade dock förutsättningarna för gränsöverskridande investeringar markant förbättrats och svensk industri var bland de mest aktiva utlandsinvesteringarna. Denna insikt blev senare grunden för ett flertal forskningspublikationer.

Kontrasten mot läget ca ett och ett halvt år tidigare var enorm. Från en anonym tillvaro i en forskarcell på Frescati och svaga kopplingar till svensk ekonomisk forskning hamnade jag inte bara i en stimulerande forskningsmiljö utan också i hetluften kring en central och omdebatterad ekonomisk-politisk fråga. Den mixen kom sedan att prägla resten av min yrkesmässiga gärning, kombinationen tilltalade mig liksom förankringen till de verklighetsnära forskningsfrågorna. Sprungen ur en småföretagsmiljö hade jag aldrig känt mig riktig bekväm med den förenklade bild som dåtidens traditionella nationalekonomiska litteratur byggde på. Axiomen som krävdes för att skapa "den ekonomiska människan" och den allmänna jämviktsteori som dominerade de ekonomiska modellerna var långt ifrån den verklighet jag hade befunnit mig i. Schumpeter hade då ännu inte presenterat sig.

Gunnar var den som höll den schumpeterianska fyrbåken vid liv i svensk forskning som i övrigt praktiskt taget uteslutande hade en neoklassisk inriktning. Mycket tidigt, förmodligen första gången vi träffades, påpekade Gunnar också att den allmänna jämviktsansatsen inte bara var fel utan dessutom genuint tråkig! Vem eftersträvar jämvikt? Och när kan vi konstatera att vi befinner oss i ett jämviktstillstånd? Dessutom innebär jämviktsmodeller att det inte finns något utrymme för den stökige entreprenören som utmanar rådande strukturer och ser nya affärsmöjligheter. Dessa förändringsagenter – entreprenörerna – är ju själva grundbulten i förnyelse och ekonomisk utveckling.

Eftersom jag själv var fostrad i den allmänna jämviktsskolan (den dominerade de internationella handelsmodellerna) blev jag nyfiken på denna alternativa syn på hur en ekonomi fungerar. Mot bakgrund av mina egna erfarenheter var det också lätt att till sig av de insikter som den schumpeterianska skolan erbjöd, liksom det bredare forskningsfält som fokuserade på entreprenörernas och innovationernas roll för att skapa välstånd. Det dröjde inte länge förrän jag mer eller mindre fullt ut hade anammat ett schumpeterianskt anslag i min forskning.

KARRIÄR OCH NÄTVERKSBYGGANDE

Någon gång tidigt under IUI-åren när jag diskuterade ÖCB-rapporten med Gunnar Eliasson på hans rum klev den alltid glada och positiva Eva Meyerson in genom dörren och förklarade att vikten av ett brett nätverk inte kan underskattas. Det hade hon visat i sin forskning och hon var betydligt närmare disputation än vad jag var. Jag tittade på Gunnar och konstaterade: ”Här sitter mitt nätverk” – vilket i princip stämde. Jag hade få kontakter utanför IUI. Detta skulle dock snabbt förändras.

Ett första steg var den ovan nämnda intervjurundan. Snabbt fick jag kontakt med personer i en rad koncernledningar i några av de största och viktigaste svenska storföretagen, ofta koncernchefen. Likaså bestod IUI:s styrelse av vd:arna från de främsta svenska storföretagen. Relativt tidigt ombads jag presentera min forskning för styrelsen och det var en samling män med sträng uppsyn. Curt Nicolin var ordförande och företag som Asea, Volvo, SKF, Electrolux och Esselte var representerade. Efter en tid utvecklades vänskapliga relationer med flertalet av dessa. Det hände att Nicolin bad om någon tjänst, vilket ofta följdes av ett vänligt tackbrev. Ett av dessa, daterat den 4 maj 1992, lyder:

Broder,

Hjärtligt tack för det utmärkta materialet Du hade vänligheten att förse mig med om BNP och sparandet.

Bästa hälsningar

Curt Nicolin

Inget märkvärdigt, men den typen av uppskattning lyfte en (relativt) ung medarbetare i början av sin karriär. Några år senare hade jag förmånen att delta i en delegation till Nya Zeeland som leddes av Curt Nicolin. Det var en kunskapsresa, Nya Zeeland hade genomfört en rad radikala reformer och deras ekonomi växte kraftigt (Braunerhjelm och Carlsson 1996). Frågan var vilka – om några – lärdomar som Sverige kunde dra av omläggningen i Nya Zeelands ekonomiska politik.

Tillbaka till forskningsaktiviteterna på IUI blev jag snabbt indragen i diver-

se pågående projekt. Ett handlade om en komparativ studie av de nordiska länderna där motsvarande organisationer från Danmark, Finland och Norge deltog. Ambitionen var att komma ut med årsvisa rapporter som täckte olika dimensioner av dynamiken i de nordiska ekonomierna. Redan under mitt andra år blev jag involverad i detta arbete som handlade om att utvidga min tidigare storföretagsstudie till de övriga nordiska länderna. Även här fick mina tidigare resultat en betydande uppmärksamhet. Under en av dessa konferenser följdes vi av en journalist från *Financial Times* som tillägnade oss nästan en hel sida i tidningen och mig ett citat: "One negative consequence of this, argues Pontus Braunerhjelm, is that new technology will increasingly be invested in Swedish companies' EC plants to the detriment of their domestic production facilities" (*Financial Times* 1990).¹

Ett annat flerårigt projekt handlade om Sveriges teknologiska system (STS), vilket finansierades av dåvarande Nutek. Det byggde på och utvecklade Erik Dahmén's tankar om utvecklingsblock, något som Erik hade fått en hel del internationell uppmärksamhet för. Erik fanns under en längre tid som forskare på IUI, men blev sedan både professor på Handelshögskolan och Enskilda bankens husekonom. Även Erik var till stora delar präglad av den schumpeterianska skolan.

Slutligen kan nämnas de årliga tvåveckorsmötena i början av 1990-talet som ägde rum i den danska orten Gilleleje. Lars Oxelheim, tillsammans med ett antal andra ledande forskare inom framför allt internationellt företagande, organiserade dessa konferenser där tanken var att doktoranderna dels skulle presentera sin forskning inför ledande seniora forskare, dels kunna bygga nätverk med såväl juniora som seniora forskare. Professor John Dunning, som hade etablerat det s.k. OLI-paradigmet (*Ownership, Location* och *Internalization*), var det ledande namnet. Inträdesbiljetten var de studier som jag nyligen genomfört på svenska storbolag.

Viktigt i detta sammanhang var också att Gunnar Eliasson kontinuerligt hade kontakt med en rad internationella toppforskare. IUI arrangerade återkommande workshops och konferenser där dessa deltog. Som ett led i detta blev Gunnar i mitten 1990-talet ordförande i det internationella Schumpetersällskapet.

Ett mycket uppskattat inslag i detta nätverksbyggande var de Luciafrukostar med Nobelpristagarna på IUI som Gunnar låtit arrangera sedan en lång tid tillbaka. Här hade IUI-forskarna möjlighet att etablera kontakter med världens absolut ledande forskare genom personliga möten. Flertalet av dessa möten var synnerligen berikande och fascinerande. Men ett står i särklass och det var mötet med John Nash. Denna gång var det dock inte frukost utan lunch och jag satt på Nashs högra sida. Han hade 1994 tilldelats priset tillsammans med John Harsanyi

¹ Även rapporten *Svenska industriföretag inför EG 1992* med lätt anglifierad stavning nämns i artikeln.

och Reinhard Selten. Nash var vänlig men uppenbarligen socialt ganska hämmad. Vår diskussion rörde sig mest kring frågor om han åt för fort och om det var ok att servera sig själv en andra portion mat och liknande. Han bröt helt klart från det gängse mönstret.

Efter lunchen följde en diskussion till vilka journalister och ett större antal utomstående hade inbjudits. Moderatoren avslutade med de klassiska orden hur det kändes att ha tilldelats priset till Alfred Nobels minne. Både Harsanyi och Selten uttryckte sin uppskattning och tacksamhet över detta och sa några smickrande ord om kollegorna på podiet. Nash hade slutkommentaren och han var mer kärnfull och kortfattad: ”Jag förstår inte varför jag behöver dela priset med de två andra pristagarna”. Detta togs som ett skämt men jag tror personligen att det var en ärligt menad kommentar.

Kombinationen av den policyrelevanta forskning som karakteriserade IUI och mitt eget intresse att föra ut forskningsresultaten till en bredare krets ledde till ett antal debattartiklar och också inbjudningar att medverka och presentera min forskning i en rad olika sammanhang. Rapporten om storföretagen och EG följdes av en rapport om de mindre och unga företagens möjligheter i ett europeiskt perspektiv (Braunerhjelm 1991a). Även den blev uppmärksam i massmedia. Bland annat tog Bo Holmström upp den i ett av sina TV-program (”Glashuset”) och förklarade att ett antal företag inom kort riskerade att gå i konkurs p.g.a. den förda ekonomiska politiken gällande medlemskap i EG. Det hade Pontus Braunerhjelm visat i en ny forskningsrapport. Telefonen ringde oupphörligen i tre dagar, såväl ilskna företagare som oroliga politiker hörde av sig. Och annan massmedia förstås. Bo Holmström hade lagt en vinkel på rapporten som tänjde på slutsatserna till det yttersta. En positiv effekt var dock att detta bidrog till att mina nätverk stadigt utvidgades, vilket min kollega Eva Meyerson hade framhållit var så viktigt för den framtida karriären.

Under dessa produktiva och på många sätt upplyftande inledande år hade emellertid doktorerandet blivit lidande. Kursarbetet var klart sedan länge, det återstod att skriva själva avhandlingen. Gunnar var dock redo att låta mig ägna större delen av 1993 till detta avhandlingsarbete. Insamlandet av unika data, liksom förekomsten av vissa mönster i företagens investeringar och lokalisering, hade också bidragit till en rad idéer som nu kunde omsättas i forskning. Mer om detta nedan.

SEKRETERARE OCH VICE VD

IUI var en synnerligen platt organisation som leddes av Gunnar Eliasson och en vice vd – en sekreterare – samt en funktion för data och datasystem. Den förstnämnda posten innehades av Birgitta Swedenborg vid mitt tillträde och därefter

av Jeanette Åkerman. Jörgen Nilson tog hand om de mer tekniska delarna (och gör så än i dag).

Övrig personal bestod dels av en administrativ avdelning, dels av forskarna. De senare skötte sig i stort sett själva utan någon egentlig rangordning mer än den som baserades på deras akademiska meriter. Stämningen var kollegial och otvungen, hela personalen samlades vid regelbundna möten och därtill fanns en seminarierie för forskarna. Dessa varvades med återkommande sociala övningar, framför allt var de vinprovningar som leddes av Gunnar uppskattade. Den traditionen vidmakthölls av Gunnars efterträdare Ulf Jakobsson.

Någon gång kring årsskiftet 1992/1993 blev jag inkallad till Gunnar för ett möte angående en personalfråga. Gunnar förklarade att den dåvarande sekreteraren (Jeanette Åkerman) skulle sluta och undrade vem jag tyckte borde ersätta henne. Jag var lite undrande till att frågan riktades till mig men såg genast en möjlighet. Utan att tveka föreslog jag mig själv som den absolut mest lämpliga efterträdaren. Jag tror att det var precis vad Gunnar ville höra. Till skillnad från det stora flertalet på IUI hade jag erfarenhet av personalansvar och också av att leda mindre företag. Jag stortrivdes dessutom på institutet och hade lätt att umgås med de flesta i personalen. Kort därefter var det offentligt att jag skulle tillträda som sekreterare och nu började en ny fas i min IUI-vistelse. Jag såg fram emot att få samarbeta med Gunnar.

I rollen som sekreterare ingick att föra protokoll vid styrelsemöten och också att organisera dessa. Här öppnades möjligheter att faktiskt lära känna ett antal personer som alla var ledande i svenskt näringsliv. Jag tillträde under 1993 och samma år avgick Curt Nicolin efter åtta år som styrelseordförande. Han efterträddes av Håkan Mogren, Astras dåvarande koncernchef. Under 1994 bestod styrelsen i övrigt av tekn.dr Lennart Ahlgren, direktör Gösta Bystedt, direktör Torbjörn Ek och direktör Gunnar L. Johansson. Kända industriföreträdare som nyligen lämnat IUI:s styrelse var exempelvis direktör Per-Olof Eriksson, tekn.dr Lennart Johansson, direktör Ulf Laurin, ekon.dr Peter Wallenberg och direktör Sven Wallgren. Under min tid tillkom bland andra C. W. Ros från Ericsson och Martin Leimdörfer, Industrimatematik. Med andra ord, som verksam vid institutet hade man tillgång till cheferna vid Sveriges viktigaste industriföretag. Det var en betydande fördel inte bara forskningsmässigt utan också mer generellt för att förstå hur storföretagen agerar och vilka förutsättningar som styr dem.

I uppdraget som sekreterare, eller vice vd som titeln nu ändrats till, ingick att arrangera ett årligt företagsbesök där styrelsemötet skulle äga rum. Vartannat år ägde detta rum utomlands med start på Irland där premiärministern Bernie Ahern tog emot på flygplatsen. Det följdes av en rad företagsbesök, bl.a. på Intel. Några år senare var det Zürich och ABB:s huvudkontor som besöktes. Lars-Åke Helgesson, koncernchef för StoraEnso, var just invald i styrelsen och befann sig

i långt framskridna diskussioner rörande en större affär i Brasilien. Det innebar bl.a. att han med jämna mellanrum försvann in i separata möten för att kunna prata ostört. Dessvärre glömdes han av det skälet bort när vi lämnade hotellet en morgon vid ett företagsbesök, bilarna hade åkt iväg med resväskor, portföljer m.m. Tursamt nog hade en portier på hotellet uppfattat vart vi skulle och dryga timmen senare stormade en rejält upprörd Lars-Åke in på det företag vi besökte. Med högröd ansiktsfärg gick han fram till mig och med ansträngt lugn förklarade han att en reseledares främsta uppgift var att hålla gruppen samlad! Efter det blev vi vänner och jag hade också förmånen att senare arbeta med Lars-Åkes son, Christian.

I Verona gjorde vi ett annat minnesvärt besök. C. W. Ros, CFO på Ericsson, uppskattade mycket att kyparen kände till Ericsson ända tills det framgick att det var fotbollstränaren Sven-Göran Eriksson, som då var framgångsrik tränare i Lazio, och inte bolaget Ericsson.

Dessa utländska företagsbesök varvades med nedslag hos svenska företag, bl.a. på Saab i Linköping, Aspa bruk och Forsmark. Som forskare var dessa besök utomordentligt värdefulla eftersom de gav unika insikter i de problem och förutsättningar som dagligen mötte företagen. Här hade IUI en komparativ fördel gentemot traditionella lärosäten som i regel dominerades av kontakter med andra universitet och högskolor.

NYTT LEDARSKAP

Efter 17 framgångsrika år som vd på IUI återgick Gunnar Eliasson till akademien (KTH) den 1 januari 1994. Gunnar tog sin MOSES (hans mikro till makromodell som användes för simuleringar) och gick. Han avtackades efter konstens alla regler och på Midvintermiddagen höll jag ett tacktal där de närvarande bl.a. fick ta del av Gunnars ”pedagogiska” figurer för att förklara tingens förhållande, vilket väckte en viss munterhet.

Gunnar efterträddes av Ulf Jakobsson som vid den tidpunkten var chefsekonom på Industriförbundet. Han hade en gedigen forskningsbakgrund och hade dessutom varit samma organisations representant i IUI:s styrelse. Jag uppskattade även att den nye ordföranden Håkan Mogren kom från en forskningsintensiv miljö och därmed kunde förväntas ha förståelse för forskningens villkor. Håkan hade dessutom själv disputerat. Under hans ordförandeskap var övriga styrelseledamöter i regel också på koncernledningsnivå och styrelsen utgjorde ett viktigt strategiskt redskap som stöttade den operativa verksamheten. Särskilt internationaliseringsfrågor men också ägande, entreprenörskap och kompetensfrågor kom att stå i fokus. Håkan var lika noga med närvarodisciplin som han var med att förlägga åtminstone ett styrelsemöte till en inspirerande och ur institutets synvin-

kel sett, relevant miljö. Han inpräntade tidigt för vice vd att styrelsemötena är de viktigaste mötena IUI har under hela året!

Håkan hade ett rykte om sig att vara en tuff vd men under våra gemensamma år visade han alltid upp en betydande omtanke kring personalen och var en konstruktiv och stödjande samtalspartner som alltid hittade tid trots en späckad kalender. Ibland träffades vi över en lunch på Astras vackra huvudkontor i Södertälje. Samarbetet oss emellan fungerade utmärkt och utvecklades till en vänskap som fortfarande håller i sig.

För min del innebar dessa förändringar ingen större skillnad i arbetsuppgifterna. I dialog med institutets seniora forskare mejslade Ulf och jag ut den forskningsinriktning som institutet skulle samlas kring och som styrelsen också backade upp. Två huvudområden definierades: (i) internationell handel, utlandsinvesteringar och företagslokalisering samt (ii) kompetensförsörjning och ekonomisk tillväxt. Till detta lades också ett större projekt rörande förutsättningarna för den svenska välfärdsstaten. Dessa forskningsområden präglade institutets forskning under resten av 1990-talet.

Ulf delegerade ett betydande ansvar till mig vad gällde olika verksamhetsfrågor, inklusive personalfrågor och finansiering. Det var enbart stimulerande och det mesta skedde i dialog med Ulf. Personalstyrkan "akademiserades" något i jämförelse med den tidigare personalen som också kunde innehålla mer utredningsorienterade personer. Bland de lite yngre som rekryterades kan nämnas Henrik Braconier, Karolina Ekholm, Mattias Ganslandt, Lars Persson (institutets nuvarande vice vd), Patrik Karpaty och Johan Stennek. På den seniora sidan tillkom Assar Lindbeck, som fortfarande är kvar, och Jörgen Weibull, båda på deltid. Magnus Henrekson, institutets nuvarande vd, var bland de första nyrekryteringarna och tillträdde en forskartjänst i början av 1995.

Verksamheten inriktades i högre utsträckning på akademiska artiklar och mindre på rapporter och utredningar. Förlaget lades ner och från med nu var det bara internationella bokförlag som gällde för akademiska publikationer. Samtidigt var det viktigt för institutet att synas och höras i den allmänna debatten och kanaler som *Ekonomisk Debatt* och dagstidningarnas debattsidor fortsatte att utnyttjas av IUI-forskarna. Men fokus var i högre utsträckning forskningsartiklar. Det är ett arbete som framgångsrikt fortsatt under Magnus Henreksons vd-tid som inledes i slutet av 2005.

ATT FORMA EN FORSKNING SINRIKTNING

Efter att ha levererat diverse rapporter som också generat en del forskningsbidrag var Gunnar villig att ge mig tid för att skriva själva avhandlingen. Några idéer hade ovan nämnda rapporter lett till och några fanns sedan tidigare. Avhandlingen

kom att bestå av en renodlat teoretisk artikel, ett bidrag som kopplade ihop teori och empiri samt två artiklar som var empiriskt inriktade (Braunerhjelm 1994). Det teoretiska bidraget visade hur, beroende på om ett land var outsider eller insider i en integrationsprocess samt hur rörliga företagen/produktionsfaktorerna var, handelsmönstren påverkades mellan ett litet land och det integrerande området (Braunerhjelm 1993). Företagens rörlighet kopplades följaktligen samman med specialisering i internationell handel. Det bidraget var närmast kopplat till mina doktorandstudier i Genève som till stora delar handlade om teoretiska modeller av internationell handel.

I den följande artikeln fullföljdes det resonemanget som även testade ett antal teoretiskt härledda hypoteser om företagslokalisering. Databasen bestod av nordiska storföretag och i den empiriska analysen konstaterades att högteknologiska företag var mer rörliga (*”footloose”*). Likaså visades även här att företagens omlokalisering och utlandsproduktion påverkade handelsmönstren.²

De avslutande två empiriska bidragen studerade dels om agglomereringsfaktorer (kluster) styrde företagens val av utlandslokalisering, dels kompetenskapitalets påverkan på företagens lönsamhet och produktivitet. I det senare fallet baserades analysen på enkätdata om företagens investeringar i forskning, utbildning, mjukvara och marknadsföring. Dessa kapitaliserade kostnader hade slagits samman till en variabel som kallades kunskapskapital. Gunnar hade tidigt förstått att intresset höll på att öka för den typen av tillgångar och detta var sannolikt en av de första empiriska studierna på området. Det resulterade dels i två ensamförfattade artiklar (Braunerhjelm 1996, 1999a), dels i ett par samförfattade versioner med Gunnar (Braunerhjelm och Eliasson 1997, 1998).

Slutligen visades i agglomereringsartikeln att svenska företags utlandsinvesteringar bland annat drevs av att det fanns en koncentration av liknande industri i vördlandet, vilket tolkades som att klusterfaktorer påverkade företagens lokaliseringsbeslut. Det var den enda samförfattade artikeln i avhandlingen som så småningom också publicerades (Braunerhjelm och Svensson 1996).

I slutet av 1994 var det äntligen dags och efter ett högre seminarium lades avhandlingen fram vid Graduate Institute of International Studies som sorterades under universitet i Genève. Det var en efterlängtdag. Vid institutet tillämpades den amerikanska varianten med tre professorer som alla ställde frågor, alltså inte en opponenter och en betygskommitté som i Sverige. Ulf var med som stöd och support, i övrigt blev det en ganska solitär övning.

Av bara farten blev det ytterligare en doktorsavhandling några år senare, framlagd vid Jönköpings Internationella Handelshögskola (JIBS). Sedan några år till-

2 Olika versioner av kapitlet publicerades några år senare (Braunerhjelm och Oxelheim 1996; Braunerhjelm, Heum, och Ylä-Antilla 1998).

baka hade de två drivande krafterna vid JIBS – professorerna Börje Johansson och Charlie Karlsson – arrangerat mycket uppskattade workshops med internationellt ledande forskare inriktade på småföretag, entreprenörskap och industriell dynamik vid den nystartade högskolan. Samtidigt ville man gärna ha ut fler doktorer och jag var på väg att publicera en bok som var inriktad på entreprenörskap, småföretag och nätverk. Istället fick det bli avhandling nummer fyra vid JIBS (Braunerhjelm 1999b) och en kraftigt reviderad version utkom som bok året efter (Braunerhjelm 2000). Det var en betydligt mer avslappnad övning än den första disputationen och i samband med den blev jag också docent.

Min forskningsinriktning hade ända sedan den småföretagsrapport som jag levererade 1991 gradvis vridits om mot frågor rörande nya och små företag, klusterbildningar och ekonomisk geografi. Jag inledde tidigt ett samarbete med Bo Carlsson som då hade etablerat sig som en internationellt ledande småföretagsforskare och var verksam vid Case Western Reserve University i Ohio. Han var också den som i första hand förde vidare traditionen från Erik Dahmén utvecklingsblock; i Bos tappning kallades de teknologiska system. Eriks fokus var industriell dynamik och förnyelse och han hade också visat intresse för nyetableringsfrågor, liksom Gunnar Du Rietz som också varit verksam vid IUI. Senare tillkom också Gunnar Eliasson med ytterligare en variant på utvecklingsblock, vilken benämndes kompetensblock.

Statistik på nyföretagande var bristfällig och ofta inte alls tillgänglig men genom att utnyttja de tidigare studierna på IUI av framför allt Dahmén och Du Rietz lyckades jag få fram statistik på nyföretagande som sträckte sig från 1920 till början av 1990-talet. Trenden var vikande, vilket inte var så förvånande i ett land dominerat av storföretag och med en offentlig sektor som expanderat kraftigt under flera decennier. Icke desto mindre väckte studien en hel del uppmärksamhet, särskilt vad gällde konkurrenssituationen och de inhemska förnyelsekrafterna. Tillsammans med Bo Carlsson, och så småningom Dan Johansson, inleddes ett arbete som resulterade i ett flertal studier om nyetableringar, småföretag och klusterbildningar.³

Samtidigt höll jag igång den forskning som rörde multinationella företag och som var lite av IUI:s flaggskepp under många år. Jag var också ansvarig för den insamling av data för svenska multinationella företag som genomfördes 1996. Det var ett gigantiskt arbete att samla in dessa data för samtliga svenska multinationella företag och deras dotterbolag, vilket skedde vart fjärde år. Belöningen bestod i att vi hade tillgång till helt unika data som i sig var en attraktionsfaktor för att locka forskare till IUI.

3 Se t.ex. Braunerhjelm (1991b, 1991c, 1993), Braunerhjelm och Carlsson (1993; 1999a, 1999b, 1999c) och Braunerhjelm, Carlsson och Johansson (1998).

En av dessa var Karolina Ekholm, som började på IUI 1996. Tillsammans bjöd vi in internationella forskare som Jan Hatzius, Bob Lipsey, Jim Markusen, Karen Helene Ulltveit-Moe, Massimo Motta, Victor Norman och Tony Venables, vilket ledde till fleråriga och givande forskningssamarbeten. Kontakterna med CEPR (Centre for European Policy Research) förstärktes också samtidigt som det fanns en kader av yngre forskare på IUI som var intresserade av dessa frågor. Förutom Karolina var det bland andra Henrik Braconier, Gunnar Fors, Mattias Ganslandt, Pehr-Johan Norbäck, Lars Persson och Roger Svensson som ingick i nätverket.

Pehr-Johan Norbäck hörde av sig någon gång 1998 och ville göra körningar på våra data på multinationella företag. Syftet var att empiriskt belägga några av de teoretiska resultat som han hade fått fram i sitt pågående avhandlingsarbete och tiden för arbetet beräknades till fyra till sex veckor. Till Pehr-Johans stigande förvåning visade dock körningarna det precis omvända resultatet jämfört med det som enligt den teoretiska modellen kunde förväntas. Olika specifikationer testades, veckor övergick till månader, men resultatet av körningarna ändrades inte. Slutligen fick den teoretiska modellen ändras. Det visar på värdet av att ha tillgång till finfördelade och noggrant kontrollerade data på mikronivå. Efter denna erfarenhet anställdes Pehr-Johan 1999, det blev en naturlig följd eftersom han ändå tillbringade mest tid på institutet djupt försjunken i sin empiriska analys. Tjugo år senare är han fortfarande kvar vilket visar på den stimulerande miljö som har präglats, och fortsätter att präglats, institutet.

En nordisk konferens kopplat till internationell handel och företagslokalisering startades där IUI spelade en viktig roll (NOITS, Nordic International Trade Seminar). Det var på det stora hela en intensiv och framgångsrik forskningsperiod för IUI. En del av forskningsresultaten rörande företagslokalisering, gränsöverskridande investeringar och internationell handel samlades i boken *The Geography of Multinational Firms* (Braunerhjelm och Ekholm 1998).

Samtidig uppmuntrades forskarna att delta på de stora internationella konferenserna och bidra med egna artiklar: European Association of Research in Industrial Economics (EARIE), European Economic Association (EEA), American Economic Association (AEA), Western Economic Association (WEA) och International Schumpeter Society (ISS) var några som alltid hade deltagande av en eller flera IUI-forskare. Under 1996 var IUI också starkt involverad i Schumpeterkonferensen i samband med att Gunnar Eliasson var ordförande för Schumpeter Society.

SPRIDNING AV FORSKNINGRESULTAT

En viktig uppgift för institutet var att få ut forskningsresultaten till relevanta beslutsfattare. Det innebar deltagande i olika utredningar och kommittéer men också att publicera sig i mer populära fora som t.ex. *Ekonomisk Debatt*. Liksom att delta i debatten genom debattartiklar och medverka på konferenser som inte bara hade akademien i fokus. Bland de senare kan t.ex. Småföretagsdagarna nämnas som samlade stora skaror till Örebro och initierades av dåvarande Forum för småföretagsforskning, i dag Entreprenörskapsforum.

Detta var något som tilltalade mig och mina första arbeten om effekterna av att stå utanför EG var tydliga exempel. Jag hade också haft ett antal debattartiklar publicerade under 1991 och 1992, främst i *Svenska Dagbladet* och *Dagens Industri*. Under 1993 publicerades ett mer fullödigt verk: *Den långa vägen* (Andersson m.fl. 1993). Där samlades den policyrelevanta forskning som bedrevs vid IUI. Målgruppen var våra politiska beslutsfattare och bakgrunden den djupa ekonomiska kris som Sverige befann sig i 1991–93. Den tog ett brett grepp på den svenska 1990-talskrisen och fick också ett betydande genomslag i debatten. Kompetensförsörjning, lokalisering, entreprenörskap och förnyelsekraft var genomgående temata i boken.

Stefan Fölster var sedan tidigare anställd på institutet och 1995 hade Magnus Henrekson tillkommit. Vi var alla tre roade av att delta i debatten och bidrog till att synligheten för IUI ökade genom debattartiklar, tv- och radioframträdanden och publikationer riktade till en bredare allmänhet. Bland de senare kan nämnas SNS Konjunkturrådsrapporter 1998 och 1999 där IUI-forskare med Ulf Jakobsson i spetsen dominerade bland författarna (Jakobsson m.fl. 1998, 1999). Båda rapporterna utgick från ett mikroekonomiskt perspektiv där entreprenören eller företaget stod i centrum för analysen. Utgångspunkten var således att industriell dynamik, förnyelse och på sikt ett högre välstånd måste utgå från de förutsättningar som möter företaget eller det blivande företaget. Det var ett annorlunda anslag jämfört med tidigare konjunkturrådsrapporter som hade haft ett mer makroekonomiskt anslag. Mottagandet blev generellt positivt även om det knorrades en del bland mer traditionella neoklassiskt skolade ekonomer som fortfarande trodde på en mer centralistiskt dirigerad modell.

Under 1999 slutförde jag också en rapport om huvudkontor, publicerad av Invest in Sweden Agency (Braunerhjelm 1999c). Det skedde i hägnen av att en rad större svenska bolag fått utländska ägare eller av andra skäl förlagt sina huvudkontor till utlandet. Syftet var att identifiera drivkrafterna bakom dessa processer samt få en förståelse för vikten av huvudkontorslokalisering. Min utgångspunkt var att huvudkontoren inte är särskilt viktiga mer generellt för näringslivets dynamik eller en ekonomisk utveckling. Rapporten fick ett oerhört stort massmedi-

alt genomslag, det största som ISA (i dag en del av Business Sweden) någonsin fått erfaras.

Skälen var bland annat att det i intervjuerna indikerats att det inte endast var företagsekonomiska orsaker som låg bakom huvudkontorsflyttarna. Till skäl som rekrytering, förenklade transporter och resor, närhet till andra för bolaget viktiga aktörer hade också ledningens ersättning nämnts. Detta fångades snabbt upp av media som trummade ut att huvudkontorsflytten drevs av direktörernas egna - och underförstått oskäligt giriga - löneanspråk. Det ställdes naturligtvis inte i relation till att kostnadsläget var väsentligt annorlunda i t.ex. London jämfört med Stockholm.

Astra hade nyligen förlagt sitt huvudkontor till just London och följlaktligen hängdes Sveriges då mest framgångsrika företag ut i debatten. Trots detta hörde jag aldrig ett ord av kritik från min styrelseordförande Håkan Mogren eller ens någon form av irritation. Inte heller från någon annan i styrelsen. Han var angelägen om att hålla rågången till forskningen och skydda den akademiska friheten. Det gagnade naturligtvis institutet.

För egen del ledde huvudkontorsstudien till flera vetenskapliga artiklar och nya insikter (Braunerhjelm och Lindquist 1999; Birkinshaw m.fl. 2006). Min bild innan studien genomfördes att huvudkontorets lokalisering var av andra ordningens intresse reviderades rejält. Istället insåg jag hur viktiga huvudkontoren är som kompetensnoder i en kunskapsdriven liten öppen ekonomi även om det finns betydande branschvisa skillnader.

Andra kanaler för att sprida forskningsresultat var kontakter med OECD:s analysgrupper och även genom fördjupade länkar till beslutsfattare inom EG/EU. Likaså förstärktes relationerna till CEPR som är ett mer forskartungt nätverk som årligen ger ut policyrapporter. Under 1999 deltog jag i ett arbete tillsammans med andra akademiker från Irland, Italien, Norge och Storbritannien om effekterna av den europeiska integrationen på inkomstfördelningen i EU (Braunerhjelm m.fl. 2000). Det var en jämförande studie där inkomstfördelningens utveckling såväl mellan regioner (EU:s s.k. Nuts 2 regioner) som inom dessa studerades, liksom hur skillnaderna såg ut i förhållande till USA:s delstater. Bakgrunden var att den europeiska integrationen förväntades leda till en utjämning mellan regioner, det var ett av de bärande skälen till hela projektet. Resultaten visade också att inkomstfördelningen mellan regioner utjämnats men att den ökat inom regioner i EU och var i paritet med USA:s.

Men IUI-forskarna deltog på en rad andra sätt också. Rapporter skrevs bl.a. för SAF (Braunerhjelm och Carlsson 1998) liksom för de statliga långtidsutredningarna (Carlsson och Braunerhjelm 1994) men också i andra sammanhang. Nutek (i dag fördelat på Tillväxtverket och Vinnova) finansierade projektet Sveriges teknologiska system, som leddes av Bo Carlsson, under flera år och dessutom deltog

Nuteks personal i projektet. Likaså var kontakterna med Näringsdepartementet frekventa även om de inte alltid höll med om de policyslutsatser som IUI-forskarna förde fram.

Själv hade jag nöjet att tillsammans med Gunnar Fors formulera en industripolitisk strategi för Zimbabwe på uppdrag av Sida, vilket innebar ett antal visningar i landet i mitten av 1990-talet (Braunerhjelm och Fors 1994). Som bekant har det inte gått så bra för landet sedan dess men jag vill hävda att vi är oskyldiga till landets fortsatta utveckling. Likaså fortsatte bokproduktionen riktad till en bredare publik, en betydande medverkan kunde noteras i det Europanätverk för forskning som bl.a. IUI-professorn Lars Oxelheim varit med att starta. Årligen genomfördes en mycket uppskattad konferens i Mölle samtidigt som en tematisk bok kring Europapolitiken gavs ut (vilket fortfarande sker).⁴

FÖRMÅNEN ATT KUNNA PÅVERKA

Efter att hamnat i en tämligen isolerad och närmast helt anonym miljö efter studierna i Genève innebar tiden vid IUI en möjlighet, och en förmån som är få förunnad, att faktiskt ha möjlighet att påverka politikens utformning. Det intressanta är att kunna göra detta utifrån forskning och inte ideologiska ståndpunkter – att kunna visa och argumentera för hur samhällsnyttan kan öka och hur olika ekonomisk-politiska insatser optimeras. Allt i syfte att öka den industriella dynamiken, höja tillväxten och öka välbästandet.

IUI-åren skolade mig i detta. När jag tittar tillbaka kan jag konstatera att dessa år resulterade i två avhandlingar, åtta artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter, 43 bidrag i böcker och tidskrifter varav flera riktade sig till en bredare publik samt 13 debattartiklar och 12 opublicerade verk.⁵ Tio år efter att jag började på IUI hade jag och Assar Lindbeck flest publicerade antal sidor (justerat för antal författare) i *Ekonomisk Debatt* (IUI 1999). Det var en enorm skillnad jämfört med den tidigare mer solitära tillvaron på Frescati och det var den kreativa och öppna atmosfären på IUI som möjliggjorde denna produktivitet.

Min forskningsinriktning formades och finslipades under IUI-åren och försköts gradvis från internationell handelsteori till frågor rörande multinationella företag, entreprenörskap, innovationer, dynamik och tillväxt. IUI blev den perfekta miljön för att gräva djupare i varför det rådande tillväxtparadigmet inte föreföll ha någon vidare förklaringskraft: kunskapsinvesteringar i sig räckte inte

4 Se t.ex. Braunerhjelm och Fors (1998).

5 2019, dvs. 30 år senare är motsvarande volym två avhandlingar, 39 vetenskapliga publikationer i internationella tidskrifter, 104 rapporter, kapitel och böcker, 33 artiklar i *Ekonomisk Debatt* och *Ekonomiska Samfundets Tidskrift*, 134 debattartiklar och 12 opublicerade verk.

till, någon måste omvandla kunskap till samhällsnytta. Detta lade grunden för mina forskningsbidrag efter IUI-åren, särskilt den välciterade s.k. ”Knowledge Spillover Theory of Entrepreneurship” där den genuine entreprenören träder in på scenen och integreras i tillväxtprocessen (Acs m.fl. 2009; Braunerhjelm m.fl. 2010). Till skillnad från de dominerande modellerna behöver inte innovationerna vara starkt kopplade till forskningsmiljöer, det räcker med att entreprenören bygger på befintlig forskning. Det går tillbaka till Schumpeters ursprungliga syn på entreprenörens roll som förändringsagent. För att det ska kunna realiseras måste ett innovationspolitiskt ramverk finnas på plats (Braunerhjelm m.fl. 2012).

Den senare insikten har allt mer nått fram till Sveriges politiker och det är IUI som har haft avgörande betydelse i att förmedla denna förståelse. Under lång tid sågs denna mikroorienterade inriktning till tillväxtprocessen med stor skepsis. IUI var tämligen ensamt om att vidmakthålla denna forskningsinriktning i Sverige, men tack vare såväl tidigare som nuvarande ledningars enträgna arbete är detta numera en vedertagen sanning.

SLUTORD

För mig var tiden på IUI således inte bara formativ utan också extremt produktiv och kreativ. Jag vill hävda att det berodde på den stimulans som jag fick av kollegor, inte minst Gunnar Eliasson, och den öppna attityd som präglade institutet. Det var hårt arbete och höga krav på institutets medarbetare, den outtalade normen var frihet under ansvar. Vi hade tydliga men ganska få kriterier för vad medarbetarna skulle prestera för att det skulle synas i lönekuvertet. Alla uppskattade förstås inte situationen även om de allra flesta var nöjda.

Efter 11 år på IUI började jag år 2000 som vice vd på SNS. Men långt efter det har jag haft forskningssamarbeten med de forna kollegorna, i första hand institutets nuvarande chef Magnus Henrekson men också andra.⁶ IUI spelar en fortsatt viktig roll genom sina täta kontaktytor med näringslivet. Det finns ett behov av problemformuleringar som baseras i den verklighet som företagaren eller entreprenören möter och som inte alltid fångas i matematiska modeller som snickras ihop på universitet och högskolor. För mitt eget avhandlingsarbete liksom den fortsatta forskargärningen har dessa insikter varit oerhört värdefulla. Här spelar IUI en fortsatt viktig roll.

IUI lade också grunden för den påverkansmöjlighet som öppnade sig för mig under de följande åren. Inte enbart genom debattartiklar och andra policyorienterade arbeten utan också genom att jag bl.a. haft förmånen att vara huvudsekrete-

⁶ T.ex. det projekt som resulterade i vårt gemensamt editerade nummer av *Industrial and Corporate Change* (Braunerhjelm och Henrekson 2013).

rare för Globaliseringsrådet 2007–09 samt att leda utredningen Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72).

IFN firar sitt åttiårsjubileum 2019, för mig är det 30 år sedan jag började på institutet. Den höga aktivitetsnivå som inpräntades under särskilt de inledande åren lever kvar men numera riktas den i något högre utsträckning återigen mot den gård jag drev när jag började på dåvarande IUI.

REFERENSER

- Acz, Zoltan J., Pontus Braunerhjelm, David B. Audretsch och Bo Carlsson (2009), "The Knowledge Spill-Over Theory of Entrepreneurship". *Small Business Economics*, vol. 32, nr 1, 15–30.
- Andersson Thomas, Pontus Braunerhjelm, Bo Carlsson, Gunnar Eliasson, Stefan Fölster, Lars Jagrén, Eugenia Kazamaki och Kent Rune Sjöholm (1993), *Den långa vägen – den ekonomiska politikens begränsningar och möjligheter att föra Sverige ur 1990-talets kris*. Stockholm: IUI.
- Birkinshaw, Julian, Pontus Braunerhjelm, Ulf Holm och Siri Terjesen (2006), "Why Do Some Multinational Corporations Relocate their Headquarters Overseas?". *Strategic Management Journal*, vol. 27, nr 7, 681–700.
- Braunerhjelm, Pontus (1990), *Svenska industriföretag inför EG 1992 – förväntningar och planer*. Stockholm: IUI.
- Braunerhjelm, Pontus (1991a), *Svenska underleverantörer och småföretag i det nya Europa*, Forskningsrapport nr 38. Stockholm: IUI.
- Braunerhjelm, Pontus (1991b), "Hur påverkas de mindre företagen av det nya Europa? Företagsspecifika faktorer och 'investeringsklimat'". *Ekonomisk Debatt*, årg. 19, nr 7, 627–631.
- Braunerhjelm, Pontus (1991c), "Svenska underleverantörer och småföretag inför det nya Europa". *Ekonomiska Samfundets Tidskrift*, vol. 19, nr 3, 219–228.
- Braunerhjelm, Pontus (1993), "Globalization and Small Enterprises: Prospects for the 1990s". I Lars Oxelheim, red., *The Global Race for Foreign Direct Investment*. Berlin: Springer-Verlag.
- Braunerhjelm, Pontus (1994), *Regional Integration and the Locational Response of Knowledge Intensive Multinational Firms: Implications for Comparative Advantage and Welfare of Outsiders and Insiders*. Doktorsavhandling. Genève och Stockholm: Graduate Institute for International Studies och IUI.
- Braunerhjelm, Pontus (1996), "Utlandsinvesteringar, kunskapsintensitet och förädlingsvärde – svensk tillverkningsindustri 1974–94". *Ekonomisk Debatt*, årg. 24, nr 8, 659–669.
- Braunerhjelm, Pontus (1999a), "Sunk Costs, Firm Size, and Internationalization". *Review of World Economics*, vol. 135, nr 4, 657–674.

- Braunerhjelm, Pontus (1999b), *Knowledge Capital, Firm Performance and Network Production*. Dissertation No. 4. Jönköping: Jönköping International Business School.
- Braunerhjelm, Pontus (1999c), *I huvudet på ett företag – om huvudkontorets roll och lokalisering*. Stockholm: Invest in Sweden Agency.
- Braunerhjelm, Pontus (2000), *Knowledge Capital and the New Economy: Firm Size, Performance and Network Production*. Boston, Dordrecht och London: Kluwer Academic Publishers.
- Braunerhjelm, Pontus, Zoltan J. Acs, David B. Audretsch och Bo Carlsson (2010), "The Missing Link: Knowledge Diffusion and Entrepreneurship in Endogenous Growth". *Small Business Economics*, vol. 34, nr 2, 105–125.
- Braunerhjelm, Pontus och Bo Carlsson (1993), "Entreprenörskap, småföretag och industriell förnyelse 1968–91". *Ekonomisk Debatt*, årg. 21, nr 4, 317–328.
- Braunerhjelm, Pontus och Bo Carlsson (1996), "Industriell dynamik – en jämförelse av utvecklingen i Nya Zeeland, Ohio och Sverige". *Ekonomisk Debatt*, årg. 24, nr 2, 213–221.
- Braunerhjelm, Pontus och Bo Carlsson (1998) "Varför växer företagen i Ohio – men inte i Sverige?". Rapport till SAF. Stockholm: Svenska Arbetsgivareföreningen.
- Braunerhjelm, Pontus och Bo Carlsson (1999a) "Industry Clusters in Ohio and Sweden, 1975–1995". *Small Business Economics*, vol. 12, nr 4, 279–293.
- Braunerhjelm, Pontus och Bo Carlsson (1999b) "Industry Clusters: Biotechnology/ Biomedicine and Polymers in Ohio and Sweden". I David B. Audretsch och A. Roy. Thurik, red., *Innovation, Industry Evolution and Employment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Braunerhjelm, Pontus och Bo Carlsson (1999c), "Cluster Formation in Ohio and Sweden 1975–1995". I Zoltan J. Acs, Bo Carlsson och Charlie Karlsson, red., *Entrepreneurship, Small and Medium Sized Enterprises, and the Macroeconomy*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Braunerhjelm, Pontus, Bo Carlsson och Dan Johansson (1998), "Industriella kluster, tillväxt och ekonomisk politik". *Ekonomisk Debatt*, årg. 26, nr 6, 419–433.
- Braunerhjelm, Pontus och Karolina Ekholm (1998), *The Geography of Multinational Firms*. Boston, Dordrecht och London: Kluwer Academic Publishers.
- Braunerhjelm, Pontus, Klas Eklund och Magnus Henrekson (2012), *Ett innovationspolitiskt ramverk*. Stockholm: Samhällsförlaget.
- Braunerhjelm, Pontus och Gunnar Eliasson (1997), "On the Role of Knowledge Capital in Firm Performance: Empirical Evidence from Swedish Firms in the Engineering Industry". *Revue d'Economie Industrielle*, vol. 81, nr 1, 9–22.
- Braunerhjelm, Pontus och Gunnar Eliasson (1998), "Intangible, Human Embodied Capital and Firm Performance". I Gunnar Eliasson, red., *The Microeconomic Foundations of Economic Growth*. Ann Arbor, MI: Michigan University Press.

- Braunerhjelm, Pontus, Riccardo Faini, Victor Norman, Frances Ruane och Paul Seabright (2000), *Integration and the Regions in Europe: How the Right Policies Can Prevent Polarization?* Monitoring European Integration 10. London: Centre for Economic Policy Research.
- Braunerhjelm, Pontus och Gunnar Fors (1994), *The Zimbabwean Manufacturing Sector Current Status and Future Potential*. Stockholm: Swedecorp.
- Braunerhjelm, Pontus och Gunnar Fors (1998), ”EMU – den nationella industripolitikens återkomst?”. I Ulf Bernitz, Sverker Gustavsson och Lars Oxelheim, red., *Europaperspektiv 1998*. Stockholm: Nerenius & Santérus Förlag.
- Braunerhjelm, Pontus och Stefan Gerlach (1982), ”Rationella förväntningar och ekonomisk stabiliseringspolitik”. *Ekonomisk Debatt*, årg. 9, nr 8, 555–561.
- Braunerhjelm, Pontus och Magnus Henrekson, red. (2013), ”Special Section: Entrepreneurship”. *Industrial and Corporate Change*, vol. 22, nr 1, 107–362.
- Braunerhjelm, Pontus, Per Heum och Pekka Ylä-Antilla (1998), ”Internationalization of Industrial Firms: Implications for Growth and Industrial Structure in the Nordic countries”. I Richard Kozul-Wright och Robert Rowthorn, red., *Transnational Corporations and the Global Economy*. London och New York: MacMillan Press och St. Martin’s Press.
- Braunerhjelm, Pontus och Tobias Lindqvist (1999), ”Utvandrarna – effekter och drivkrafter bakom huvudkontorsflytten”. *Ekonomisk Debatt*, årg. 27, nr 8, 483–496.
- Braunerhjelm, Pontus och Lars Oxelheim (1996), ”Structural Implications of the Response by Swedish Multinational Firms to the EC 1992”. I Seev Hirsch och Tamar Almor, red., *Outsiders’ Response to European Integration*. Köpenhamn: Handelshögskolans förlag.
- Braunerhjelm, Pontus och Roger Svensson (1996), ”Host Country Characteristics and Agglomeration in Foreign Direct Investment”. *Applied Economics*, vol. 28, nr 7, 833–840.
- Carlsson, Bo och Pontus Braunerhjelm (1994), *Teknologiska system och ekonomisk tillväxt. En studie i de mikroekonomiska mekanismerna för tillväxt*. Bilaga 10 till LU-94. Stockholm: Regeringskansliet.
- Financial Times* (1990), ”Sweden Comes in from the Cold”. 10 maj.
- IUI (1999), *IUI Yearbook*. Stockholm: IUI.
- Jakobsson, Ulf, Lars Bergman, Pontus Braunerhjelm, Stefan Fölster och Hans Genberg (1999), *Vägen till välstånd*. SNS Konjunkturråd. Stockholm: SNS.
- Jakobsson, Ulf, Lars Bergman, Pontus Braunerhjelm, Stefan Fölster och Magnus Henrekson (1998), *Företagaren i välfärdssambället*. SNS Konjunkturråd. Stockholm: SNS.
- SOU 2016:72, *Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet*. Stockholm: Regeringskansliet och Wolters Kluwer.

FÖRFATTARPRESANTATION

Foto: Entreprenörskapsforum

Pontus Braunerhjelm är professor i nationalekonomi vid KTH och Blekinge Tekniska Högskola, samt forskningsledare på Entreprenörskapsforum. Han disputerade vid Graduate Institute of International Studies i Genève år 1994 och vid Jönköpings Internationella Handelshögskola 1999. Pontus Braunerhjelm kom till IFN 1988/89 och var institutets vice vd från 1993 till 2000. Han gick sedan vidare till motsvarande tjänst på SNS, följt av en professur i nationalekonomi på KTH 2005. Under åren 2007–2009 var han anställd på halvtid av Regeringskansliet som huvudsekreterare för Globaliseringsrådet. I slutet av det förordnandet utsågs Pontus Braunerhjelm till vd på Entreprenörskapsforum, en post som han innehade fram till och med 2014. Det kombinerades åren 2012–2015 med att vara prefekt vid Institutionen för industriell ekonomi på KTH.

Pontus Braunerhjelmns forskning finns i skärningspunkten mellan innovation, entreprenörskap, industriell dynamik och ekonomisk tillväxt. Hans viktigaste bidrag handlar om mekanismer för att omvandla kunskapssatsningar till industriell dynamik och ekonomisk tillväxt där den s.k. Knowledge Spillover Theory of Entrepreneurship har fått ett betydande internationellt genomslag. Han har publicerat mer än 350 arbeten där ca 150 av dessa utgörs av vetenskapligt granskade artiklar och böcker.

Pontus Braunerhjelm är ledamot av IVA och har suttit i dess presidium 2016–2018. Han har varit involverad i flera statliga utredningar och ledde senast Entreprenörskapsutredningen som avslutades 2016 (SOU 2016:72).